

Végh Ferenc ny. vezérezredes:

NEMZETKÖZI SZAKIRODALMI SZEMLE

A SZERZŐRŐL:

Dr. Végh Ferenc ny. vezérezredes (PhD), a Magyar Honvédség korábbi parancsnoka, vezérkari főnöke, nyugalmazott nagykövet (ORCID: 0000-0003-1688-6574; MTMT: 10087268)

AZ OROSZ DEZINFORMÁCIÓ MEGÉRTÉSE, ÉS HOGYAN KEZELHETIK EZT AZ ÖSSZHADERŐNEMI ERŐK

A CIKK SZERZŐJÉRŐL: Michael J. Kelley ezredes (Amerikai Tartalék Erők), katonai kormányzati szakember. Kiváló diplomát szerzett az Amerikai Szárazföldi Erők Vezérkari Akadémiája korszerű stratégia programjában.

FORRÁS: Michael J. Kelley: *Understanding Russian Disinformation and How the Joint Force Can Address It*. The US Army War College Quarterly: Parameters Volume 54, Number 2, Parameters Summer 2024, 40–49. DOI: 10.55540/0031-1723.3286 <https://press.armywarcollege.edu/parameters/vol54/iss2/6/> (Letöltés időpontja: 2024. 09. 30.)

Bevezetés

A cikk a dezinformáció létfontosságú szerepét vizsgálja a hidegháború utáni orosz stratégiában, beleértve a jelenlegi orosz–ukrán háborúban alkalmazott stratégiát. A szerző megjegyzi, hogy az Amerikai Egyesült Államok védelmi vezetői tudatában vannak az orosz félretájékoztatásnak, de kudarcot vallottak. A szerző áttekinti az Amerikai Egyesült Államok jelenlegi erőfeszítéseit is, és proaktív módszereket javasol Oroszország dezinformációs stratégiája ellen.

A 2022-es ukrajnai inváziót követően a BBC riporterei egy éven át tartó nyomozást indítottak a Yala News ellen, miután az közzétett egy történetet, amely szerint Oroszország elleni amerikai biológiai hadviselés készül fertőzött madarak kiszabadításával, amelyek Oroszország területére repülnének. A nyomozást az orosz állami média által két órával korábban sugárzott, rendkívül hasonló történet indította el. A vizsgálat feltárta, hogy a Yala legnépszerűbb történetei az orosz kormány tulajdonában lévő vagy azzal kapcsolatban álló forrásokból eredtek, köztük Volodimir Zelenszkij ukrán elnök állítólag illuminált állapotban elmondott beszéde és a frontvonalakból menekülő ukrán katonákról szóló hamis beszámolók, amelyek megjelentek a Yalán nem sokkal az után, hogy hivatalos orosz forrás is közölte azokat.

Belén Carrasco Rodríguez, a BBC egyik kapcsolata alkotta meg az „információmosás” kifejezést, hogy leírja azt a jelenséget, amikor a hamis narratívák több forrásból származó ismétlődés révén válnak hitelessé. Az amerikai hadsereg csak nemrég adott ki doktrinális kiadványt ebben a témában. Ez az új kiadvány az információs műveletek fogalomtárának felfrissítésével kezdődik, beleértve a dezinformációt, amely az orosz információs műveleti kampányok kulcsfontosságú eleme. E szerint a dezinformáció hiányos, téves vagy

a szöveggörnyezetből kiragadott információ, amelyet szándékosan a közönség befolyásolására használnak fel. A dezinformáció olyan narratívákat hoz létre, amelyek gyorsan terjedhetnek, és érzelmek és viselkedési formák széles skáláját váltják ki a csoportok között, az érdeklenségtől az erőszakig. Az érintett szereplők dezinformációt alkalmaznak a közvélemény formálására, partnerek megnyerésére, a szövetségek gyengítésére, a lakosság közötti viszályok szítására és az erők megtévesztésére.

A dezinformáció rosszindulatú. Míg a fertőzött madarakról szóló hírek nevetségesnek tűnhetnek, különösen a nyugati közönség számára, az ilyen narratívák megisméltése a sebezhető célközönség számára aláássa az Amerikai Egyesült Államokba vetett globális bizalmat. Ahhoz, hogy az Amerikai Egyesült Államok sikeres legyen az információs területen, fel kell ismernie, hogy a dezinformáció központi szerepet játszik az orosz stratégiában, és proaktívan kell foglalkoznia vele.

A cikk kezdésként áttekinti a dezinformáció központi szerepét az orosz stratégiában a hidegháborútól az orosz–ukrán háborúig. Ezután megvizsgálja, hogy az Amerikai Egyesült Államok milyen lépéseket tett az orosz félretájékoztatás ellen, és javaslatokat tesz arra, hogy az amerikai védelmi közösség hogyan tud megfelelni az Oroszország által az információs területen jelentett kihívásnak.

A dezinformáció orosz megközelítése

Az orosz doktrína felöleli a hibrid hadviselést, amelyet úgy definiál, mint „*stratégiai szintű erőfeszítést egy célállam kormányzásának és geostratégiai orientációjának alakítására, amelyben minden tevékenység – beleértve a hagyományos katonai eszközök használatát is regionális konfliktusokban – egy információs kampánynak van alárendelve*”. A RAND Corporation 2016-os jelentése az információs műveletekkel kapcsolatos kortárs orosz megközelítést „*a hazugság tűzcsapjának*” minősítette a kommunikációs csatornák száma és sokfélesége, valamint Oroszország hajlandósága miatt, hogy részgazságokat és teljes fikciót sugározzon. A dezinformáció az orosz stratégia pillére a hidegháború óta, és a kémkedés más formáihoz képest jelentős időt és anyagiakat fordítottak erre a befolyásolási módra. A hidegháború idején a Szovjetunió hatékonyan használta fel a dezinformációt az amerikai legitimitás aláásására szerte a világon. Oroszország is többször használt dezinformációs kampányokat a katonai műveletek legitimálására.

Oroszország gyakran alkalmazza ezt a módszert, hogy elfedje az ellenfél cselekvésének valódi kockázatait és hasznát. A dezinformációs taktikák teljes spektrumát alkalmazza, hogy a környezetét a maga javára alakítsa. Az [orosz] állami nemzeti televízióknak van néhány nagyon fontos, főműsoridős politikai műsora, amelyek egy célt szolgálnak: dezinformációt terjesztetni az orosz állampolgárok között, hogy támogassák az állami propaganda fő ideológiai irányvonalát. A legnépszerűbb csatorna a Russia 1, olyan műsorokkal, mint a „Párbaj” (Vlagyimir Szolovjov), a „60 perc” (Olga Szkabejeva), az „Este Vlagyimir Szolovjovval” (Vlagyimir Szolovjov); ugyanez az ideológiai tartalom jellemzi az 1-es csatornát is, olyan műsorokkal, mint az „Idő majd megmutatja” (Artyem Sejnin), és még sok mással.

Általában a nemzetközi közönség számára a dezinformáció sokkal kifinomultabb, miközben Oroszországban ezekben a műsorokban az alkotók tiszta ideológiai propagandát mutatnak be minden bizonyíték nélkül, az egyszerű vagy vulgáris beszéd erős használatával.

Oroszország dezinformációt alkalmaz az Ukrajnában végrehajtott „különleges katonai műveletéhez”

Oroszország első támadása az ukrajnai invázió során egy dezinformációs művelet volt. Miközben csapatokat vont össze a határ mentén, az orosz szóvivők bejelentették, hogy nagyszabású hadgyakorlatról van szó, és ragaszkodtak ahhoz, hogy a csapatok és a hajók hamarosan visszatérnek a normál tevékenységhez. Ahogy mindenki tudja, Oroszország kijelentései hamisnak bizonyultak; ennek ellenére üzenete megakadályozta, hogy Ukrajna és a Nyugat reagáljon a csapatösszevonásra, amíg Oroszország meg nem indította a támadást. Ez a helyzet a dezinformációkkal terhelt reflexszerű kontroll kiváló példája. Oroszország megértette ellenfelei döntési folyamatait és önképét, és rájött, hogy elég sokáig tud hazudni ahhoz, hogy azok a szavaknál maradjanak, és ne lépjenek a tettek mezejére, lehetővé téve ön maga számára a műveleti kezdeményezés megragadását. A nyugati hírszerzési információk megosztása azonban lehetővé tette Ukrajnának, hogy az utolsó pillanatban felmérje a valós helyzetet, miközben felkészítette a világot arra, hogy átlásson Oroszország invázióval kapcsolatos narratíváin.

A „hazugság tűzcsapjával” összhangban Oroszország kezdetben több egymással versengő narratívával magyarázta tetteit, beleértve az oroszok anyaországgal való újraegyesítését, a NATO-bővítés ellen irányuló manőverezést és az ukrán kormány „náci befolyásának” megszüntetéséért folytatott harcot. Putyin még Ukrajna létezését is megpróbálta tagadni, azt állítva: *„Ukrajnában soha nem volt hagyománya a valódi államiságnak.”* E narratívák egyike sem bizonyult valósnak, mindegyik az orosz dezinformációt képviselte.

Működik a dezinformáció?

Lehetséges, hogy az amerikai nemzetbiztonsági intézményrendszer nem tudott a dezinformációs problémára összpontosítani, mert annak hatásai nem számszerűsíthetők. Annak ellenére, hogy rengeteg példa van az orosz akciókra, az információs környezetben az ok és okozat nem mindig világos. A dezinformáció nem légtüres térben létezik; az információs környezet egyik változója, amely befolyásolja a kultúrát, a korábbi eseményeket, az elfogultságot és a véleményt, a félretájékoztatást és a megfigyelt igazságot. A legtöbb dezinformációs kampányt nem arra tervezték, hogy pontos eredményeket hozzon, hanem a cél káosz, kétség, bizalmatlanság és zűrzavar keltése. Nyilvánvaló, hogy Oroszország nagy hangsúlyt fektet a környezet ilyen jellegű alakítására.

A legújabb elemzések feltárták, hogy az Amerikai Egyesült Államokban az oroszok népszerűsítik a bevándorlásellenes témákat, hogy gyengítsék az ukrajnai segélyezés támogatását. Ezek az erőfeszítések nyilvánvalóak a Szputnyik és a Russia Today adásaiban, az X-en (korábban Twitteren) és más, orosz kötődésű közösségi oldalakon. Az orosz erőfeszítések a nyugati féltekén nem korlátozódnak az Amerikai Egyesült Államokra. Egy nemrég nyilvánosságra hozott amerikai hírszerzési publikáció bemutatta, hogyan táplálta Oroszország szándékosan történetekkel és témákkal a médiát Latin-Amerika országaiban. A BBC kifejezését kölcsönözve minden példa az információmosás egy formáját képviseli. Bár nehéz meghatározni a mértékét, de az orosz dezinformációs erőfeszítések érezhetően bizonyos mértékig káoszt és bizalmatlanságot szítanak az Amerikai Egyesült Államokban és külföldön.

Megfontolások a haderő számára

Az összhaderőnemi erők már foglalkoztak az információval mint a jövőbeli konfliktusok kritikus elemével azáltal, hogy írásos doktrínában elismerték az információs műveletek értékét. 2022-ben az Amerikai Egyesült Államok Védelmi Minisztériuma közzétette az *Információ az összhaderőnemi műveletekben* című kiadványt (Joint Publication 3-04). Ezt a szárazföldi erők követték a következő évben az *Információ* (Army Doctrine Publication 3-13) című kiadvánnyal. (A haditengerészet még készíti az információs műveleti doktrínáját, a tengerészgyalogságnak és a légierőnek is megvan a maga támogató doktrínája.)

A szárazföldi erők kiadványa idézi a közös dokumentumot, és kijelenti: „*az információs hatalom lényege az a képesség, hogy a célok elérése érdekében az információk kivetítésével, kiaknázásával, megtagadásával és megőrzésével érvényre lehessen juttatni az akaratot.*” A szárazföldi erők információs kiadványa felsorolja azokat az okokat, amelyek miatt az összhaderőnemi parancsnokoknak „információs hatalmat” kell alkalmazniuk. Az első tétel „*olyan helyzetekben működni, amikor a pusztító vagy bomlasztó fizikai erő alkalmazása nem engedélyezett, vagy nem a megfelelő cselekvési mód.*” Ennek megfelelően a harcéri parancsnokoknak szervezeteik napi tevékenységének nagyobb részét az információs környezetre kell fordítaniuk. Ezzel a fokozott összpontosítással a harcéri parancsnokságok nagyobb valószínűséggel észlelik és megértik az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei ellen irányuló dezinformációs kampányokat, így gyorsabban és hatékonyabban ellenállhatnak azoknak.

Az amerikai információs „harcosok” valós időben veszik fel a harcot a dezinformáció ellen azáltal, hogy szándékosan és agresszíven alkalmazzák az igaz információkat. Kritikusan, gyorsan kell fellépniük a dezinformáció elleni küzdelemben, sőt meg kell előzni azt, és a várható dezinformációs narratívákra fel kell készülni. Sajnos a kutatások azt mutatják, hogy a hamis narratívák megkérdőjelezése az igazsággal nagyrészt hatástalan. A dezinformációs kampányok célközönségeinek jobban fel kell készülniük arra, hogy ellenálljanak azok hatásainak. Ennek érdekében új, az információs műveltséget támogató programot kell indítani. A harcéri parancsnokok feladata a különböző stratégiai programok előmozdítása a felelősségi körükön belül.

Következtetések

Michael J. Kelley ezredes szerint az információs műveletek doktrínájának közelmúltbeli közzététele az összhaderőnemi erőkön belül azt a felismerést mutatja, hogy az információ kritikus eszköz a parancsnokok számára. Ebből a szempontból az információs műveltségi kampány harcéri felkészülésnek tekinthető. Helyesen végrehajtva ez a kampány jobban felkészíti a szövetségeket, partnereket és másokat az igaz nyugati narratívák elfogadására és az ellenfelek által terjesztett dezinformáció elutasítására.

A HARCÍ ÚTON: AZ UKRÁN KATONÁK MENTÁLIS KÉSZENLÉTÉNEK FENNTARTÁSA

A CIKK SZERZŐI: Oleh Hukovskyy, James C. West, Joshua C. Morganstein, Eugene F. Augusterfer, David M. Benedek, Oleg Boyko, Robert J. Ursano, Amy B. Adler

FORRÁS: Oleh Hukovskyy – James C. West – Joshua C. Morganstein – Eugene F. Augusterfer – David M. Benedek – Oleg Boyko – Robert J. Ursano – Amy B. Adler: *The Combat Path: Sustaining Mental Readiness in Ukrainian Soldiers*. The US Army War College Quarterly: Parameters Vol. 54, Article 5., 2024. 05. 29. <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3285&context=parameters> (Letöltés időpontja: 2024. 09. 28.)

Bevezetés

Ukrajnában a katonák pszichológiai állóképességének a fenntartása kiemelt fontosságú. Ezért az Ukrán Fegyveres Erők a feladat-végrehajtás folyamatába egy új fázist, a harctevékenység befejezése utáni kiértékelést (*Combat Path Debriefing*) iktattak be, amelynek célja a harci stressz kezelése és a harcba visszatérő katonák, alegységek felkészültségének elősegítése. A cikk felvázolja az értékelés összetevőit, és megvitatja, hogyan gyökerezik ez a harci és a hadművelleti stressz-szabályozás elveiben, valamint az ukrán katonai szolgálat egyedi jellemzőiben. Ez a perspektíva valós tapasztalatokat kínál az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei vezetői számára, amelyek megalapozhatják a katonák mentális egészségének és harci teljesítményének támogatására irányuló jövőbeni erőfeszítéseket.

Oroszország 2022-es teljes körű inváziója óta több mint 700 ezer ukrán katona járta meg a frontvonalat önkéntesként vagy sorkatonaként. Egységeik rutinszerűen teljesítik a hónapokig tartó váltásokat, mielőtt visszatérnének a frontra. A folyamatos háborús igényeknek való könyörtelen kitettség veszélyezteti az ukrán katonák mentális egészségét, ami megzavarhatja szellemi felkészültségüket a harc folytatására. A harctevékenység befejezése utáni kiértékelés – ami a széles körben elfogadott harci és hadművelleti stressz-szabályozási (Combat and Operational Stress Control – COSC) elvekben gyökerezik –, célja, hogy támogassa a csapatokat, miközben tükrözi Ukrajna kulturális és geopolitikai környezetét.

A szerzők a harci stresszrel foglalkoznak az ukrán katonai kontextusban, és hogy a Nyugaton elfogadott COSC-elvek hogyan képezhetik az alapot Ukrajna stresszkezelési megközelítésének megértéséhez. Bemutatja továbbá a harctevékenység befejezése utáni kiértékelést, amely az ukrán kultúrához igazodik, és célja, hogy segítse az Ukrán Fegyveres Erőket a hadviselés katonáira nehezedő pszichológiai terhek enyhítésében. Ukrajna és Oroszország kapcsolatát figyelembe kell venni a jelenlegi háború kontextusának megértéséhez.

Az ukrainai környezet és a harci stressz

Ukrajnában a katonai identitás az önrendelkezési vágyban és a zaporozsjei kozákokban gyökerezik. A zaporozsjei kozákok az ukrán harcosok archetípusai: bátrak, kemények és határozottak. A bátorság e kulturális ideáljának elfogadása közben Ukrajnának meg kellett küzdenie a harci valóságokkal, amelyek jelentősen megviselték katonái mentális egészségét. Ebben az összefüggésben az ukrán hadsereg felismerte, hogy erőteljesebb, de relevánsabb harcstressz-beavatkozásokra van szükség.

A fizikai stressztényezők közé tartoznak a környezeti tényezők (például a meleg, a hideg és a nehéz terep) és a fiziológiai szükségletek (például alváshiány, kiszáradás és sérülések). A mentális stressztényezők közé tartoznak a kognitív igények (mint például az érzékszervi túlterhelés, a kétértelműség és az időnyomás) és az érzelmi igények (például a félelem, a bánat és a harag). A tünetek közé tartozik a nyugtalanság, pánik, ingerlékenység, düh, zavartság, memóriaproblémák, fáradtság, álmatlanság, szívdobogásérzés, légszomj és disszociáció, amelyek mindegyike eltérő súlyosságú, intenzitású és időtartamú. A harci stressz aggodalomra ad

okot, de az azonnali beavatkozás visszaállíthatja a katona hatékonyságát, támogatja a csapat és az egyéni biztonságot, és optimalizálhatja a felkészültséget.

Ukrajnában az összetett harci és műveleti stressz mindenütt jelen van. A katonák kevés pihenést vagy időt kapnak távol a frontvonalaktól, és a szülőföldjükön folyó harci műveletek egyidejűleg családjukat és közösségeiket is veszélyeztetik. Az ukrain hadviselés természete miatt a katonák kiterjedt tűzérési támadások és ismétlődő támadási hullámok alá kerültek, ami folyamatos, hosszan tartó harci stresszt eredményez. Az orvosi ellátás, a mentálhigiénés támogatás és a pihenési lehetőségek korlátozottak. Az ukrán katonák országuk határain belül harcolnak, nézik országuk elpusztítását, többszörös személyi veszteségeket gyászolnak, és aggódnak családjukért és közösségeikért. Bár ez az egzisztenciális fenyegetés serkenetheti a késztetést a harcra, viszont hozzájárulhat a potenciálisan cselekvőképtelen szorongáshoz is. Így az ukrán katonai vezetés számára lényeges a stressz leküzdésére irányuló beavatkozások katonai műveletekbe történő integrálása.

Amerikai harci műveleti stressz-szabályozás

Az önségítés, a társak támogatása, a vezetői magatartás és néha a klinikai ellátás is befolyásolja a szolgálatban lévők jóllétét és működését. Az Amerikai Egyesült Államok és más NATO-országok erőfeszítéseket tettek a harci stressz kezelésére a harci és hadműveleti stressz-szabályozás elvein keresztül. Az amerikai hadseregen belül a harci és hadműveleti stressz-szabályozás eszközei a dandár alegységeibe és az egészségügyi zászlóaljba vannak beágyazva. A szabványos harci és hadműveleti stressz-szabályozás alegységei 18 főből állnak, köztük mentálhigiénés szakemberekkel és szakorvosokkal, akik támogatják az egyes alegységeket a műveleti stressz kezelésében. Ezek az alegységek kisebb részlegekre bonthatók az egyes alegységek támogatására. A 20. század elején kifejlesztett harci és hadműveleti stressz-szabályozás (COSC) eredetileg a PIES rövidítést használta:

- közelség – a (Proximity) műveleti alegységekhez földrajzilag közeli kezelés a kötődés és a harcos identitása megerősítése érdekében;
- azonnali cselekvés – a (Immediacy) – beavatkozás olyan gyorsan történik, amennyire a műveletek engedik;
- remélt pozitív végkifejlet – (Expectancy) annak a hitnek a hangsúlyozása, hogy az egyének felépülnek és visszatérnek a szolgálatba;
- egyszerűség – (Simplicity) az „öt R-re” összpontosítva 1) pihenés, 2) folyadékpótlás és tápanyag-utánpótlás, 3) önbizalom helyreállítása értelmes munkával, 4) megnyugtatás, hogy a felépülés valószínű, és 5) visszatérés a szolgálatba (1. rest; 2. rehydration; and replenishment of nutrients; 3. restoration of confidence through meaningful work; 4. reassurance that recovery is likely; 5. return to duty).

A közelmúltban az amerikai hadsereg bevezetett két további komponenst. Ezek az összetevők a következők: 1) rövidség, ami azt jelenti, hogy a kezelési időt korlátozni kell (a kezelést általában 96 órára korlátozzák a további beavatkozások vagy evakuálás előtt); és 2) kapcsolattartás, amely biztosítja, hogy a katonák fenntartsák a kapcsolatot az egységükkel, és megtartsák a harcos identitásukat, amikor felépülnek. A tapasztalatok vegyesek a szolgálatba történő gyors visszatérés hosszú távú mentális egészségre gyakorolt hatásával kapcsolatban. Bár további vizsgálatokra van szükség a pszichiátria hosszú távú hatékonyságának meghatározásához, a harci, hadműveleti stressz-szabályozás COSC-elvei keretet adnak a harci stressz kezeléséhez.

A harci műveleti stressz-szabályozás ukrán tapasztalatai

Észak-amerikai és nyugat-európai partnereihez hasonlóan Ukrajna is harcistressz-beavatkozásokat fejlesztett ki. Mindazonáltal ezek a programok viszonylag újak, nincsenek integrálva más egészségügyi tevékenységekkel, és szinte kizárólag az adott küldetésre összpontosítanak, nem pedig a hosszabb távú gyógyulásra. Ezért szükség van a rugalmasság előmozdítására a rendelkezésre álló erőforrások korlátai és a pszichológiával kapcsolatos kulturálisan beépült szkepticizmus keretein belül. Az ellenálló képességet, vagyis „*a nehézségekkel történő szembenezés és az azokkal történő megbirkózás mentális, fizikai, érzelmi és viselkedési képességét, a változásokhoz történő alkalmazkodást, a felépülést, valamint a kudarcokból történő tanulást és növekedést*” jobb mentális egészségi eredményekkel hozták összefüggésbe magas harci kitettség körülményei között.

A történelem során az ukrán hadsereg nem nyújtott frontvonalbeli mentális egészségügyi támogatást. Ehelyett a mentális egészség támogatása a politikai tisztek régi szovjet modelljéből nőtt ki. A szovjet rendszertől való függetlenedést követően az ukrán politikai tiszt csoportokat átnevezték, és felelősséget vállaltak a szociális és pszichológiai jólétért. 2016-ban ezeket az egységeket „Erkölcsei és Pszichológiai Szolgálatnak” nevezték át. Az erkölcs az ukrán katonai kontextusban az etikus magatartást, valamint a szabályok és a parancsok betartását jelenti. Ennek az átnevezésnek az volt a célja, hogy modernizálja Ukrajna mentális egészséggel kapcsolatos megközelítését, és jelezze a propagandaalapú entitástól való elmozdulást. 2021-ben az ukrán hadsereg úgy kezelte ezt a kihívást, hogy egyes dandárokból „harc stressz-szabályozó csoportokat” hozott létre, és integrálta a COSC elveit az egységek gyakorlatába. Ezenkívül az ukrán erőfeszítések a harci stressz ellensúlyozására szükségképpen a katonák harci képességeinek helyreállítására irányuló azonnali műveleti sürgősségre összpontosítanak, nem pedig a mentális egészség hosszú távú következményeinek megelőzésére. E kihívások ellenére Ukrajna harci stressz-szabályozó csoportjai egyedülálló helyzetüket kihasználva új módszereket dolgoztak ki a szélsőséges körülményeknek kitett katonák támogatásának problémájára. Az igény nyilvánvaló. A katonák magas szintű környezeti, fiziológiai és kognitív stressztényezőket, valamint olyan érzelmi stressztényezőket tapasztalnak, mint a harag, a bánat és a frusztráció. Ennek eredményeként a harci stressz-szabályozó csoportok a harci bevetések utáni csoportos kikérdezések felé fordultak, hogy sok katonának nyújtsanak támogatást számos témában.

Egységek csoportos pszichológiai kiértékelése

A legtöbb katona ismeri az akció utáni értékeléseket, amikor egy adott küldetést követően szisztematikusan megvizsgálják, hogy mi ment jól, és mi nem. Ezek az kiértékelések általában taktikai fókuszúak, azonosítják a levont tanulságokat, és javítják a folyamatokat a jövőre nézve. Ezzel szemben az egység pszichológiai kiértékelése az események egy másik csoportorientált áttekintése, ott a harci stressz kezelésére összpontosítanak, különösen a nemkívánatos események – például tűzharc vagy egy csapattag halála – után. A hatékony egység szintű pszichológiai kiértékelések kollektív megértést tesznek lehetővé, normalizálják a bonyolult, nehéz tapasztalatokat, leírják a katonák reakcióit, áttekintik az erőforrásokat, valamint jövőbeli irányt hoznak létre az egység számára.

Vannak bizonyítékok arra vonatkozóan, hogy a kikérdezés hasznos lehet katonai környezetben, ahol az egységek számítanak arra, hogy foglalkozásuk részeként kezeljék a potenciálisan traumatikus eseményeket, együtt gyakoroljanak a küldetés előtt, együtt találkozhassanak

potenciálisan traumatikus eseményekkel, és ezután is egységként működjenek együtt. Ellentétben az eseményvezérelt beavatkozásokkal, amelyek egy adott traumatikus eseményből történő felépülés támogatására irányulnak, az egység hosszan tartó harci bevetés során ismételt traumás expozíciója más beavatkozást igényel. Az afganisztáni és az iraki háborúk során a szárazföldi erők Walter Reed kutatóintézete kifejlesztette az idővezérelt pszichológiai értékelést, egy olyan módszert, amely nem egy eseményre összpontosít.

A harctevékenység utáni kiértékelés

Az idővezérelt pszichológiai kikérdezésre építve az ukrán hadsereg kifejlesztette a harctevékenység utáni kiértékelést, amely az ukrán kontextus egyedi aspektusait foglalja magában. Oleg Hukovszkij a modell minden lépését az amerikai hadsereg doktrínája, a tudományos irodalom és a technika kísérleti tapasztalatai alapján tervezte meg. A többi kikérdezési modellhez hasonlóan egy sor kérdés irányítja a különböző lépéseket. Az alapvető jellemzők közé tartozik a) az események megfogalmazása az egyetértés biztosítása érdekében, b) a félreértések kijavításának lehetősége, és c) a lehetőség, hogy meghallgassák más csapattagok reakcióit tapasztalataik normalizálása érdekében. Egyéb egyedi jellemzők közé tartoznak a katonai identitás hangsúlyozása, a gyász elviselése és az egyszerű stresszcsökkentő technikák bevezetése.

Ez a kiértékelés konstruktív módszert kínál a katonák mentális egészségügyi szükségleteinek kielégítésére, és felismeri, hogy bár a segítők nem biztos, hogy képesek minden katonával kapcsolatos aggodalmat megválaszolni, de kezdetnek felmérhetik az egység szükségleteit, majd a helyes útra terelhetik azt. A traumán alapuló beavatkozás röviddel az után történik, hogy az egységek kivonulnak a frontvonalból, megfelelően a COSC közelségi és azonnali cselekvési elveinek. Az egységgel dolgozó beágyazott katonai vagy polgári pszichológusok segítik ezeket a foglalkozásokat. A harctevékenység utáni kiértékelés a bajtársiasságot is hangsúlyozza, és több fázisban zajlik. A szerzők ezeket a fázisokat részletesen ismertetik.

Tanulságok

Ukrajna találegkonyan reagál az orosz invázióra, gyorsan újradefiniálja a mentálhigiénés támogatás szerepét a kiemelt szempontokra összpontosítva, és kulturális alapokat integrál a mentális egészségügyi stratégiák elfogadhatóságának fokozása érdekében. Ebből a célból a harctevékenység utáni kiértékelés egy olyan beavatkozás, amely képes fenntartani az ukrán katonák mentális egészségét. Mivel égető szükség van a mentális egészséggel már a frontvonalon foglalkozni, ezért Ukrajna elkezdte alkalmazni ennek a beavatkozásnak a prototípusát, és hasznosítani a helyszínen szerzett tapasztalatokat. Bár a stresszoldó stratégiák elsajátítása hozzájárulhat a katonák jóllétéhez és ellenálló képességéhez a harcban, a hosszú távú hatásuk egyelőre ismeretlen. Ezt a technikát a nemzeti válság közepette finomítják. Az ilyen beavatkozások és csoportos rituálék hozzájárulnak egy új ukrán katonai kultúra és gondoskodó közösség kialakításához. A vezetés támogatásának fenntartása minden szinten és a nemzetközi partnerek folyamatos szerepvállalása kritikus fontosságú ahhoz, hogy a harci stressz-szabályozási csoportok az ukrán hadsereg életének részévé, és a hadsereg harci útjának alapjaivá váljanak. Végso soron ezek a lépések elősegíthetik a mentális egészséget, erősíthetik az egységek kohézióját, és hosszú távon fenntarthatják a katonai készenlétet.

MI AZ UKRÁN FEGYVERES ERŐK CÉLJA KURSZZKKAL?

A CIKK SZERZŐJÉRŐL: Jevgenyij Fedorov katonai elemző, újságíró

FORRÁS: Jevgenyij Fedorov: *Sto gylaty sz Kurszkim visztupom VSzU. Vojennoje obozrenyje.* 2024. 08. 19. <https://topwar.ru/248345-chto-delat-s-kurskim-vystupom-vsu.html> (Letöltés időpontja: 2024. 09. 17.)

A tárgyalási pozíciók javítása

Tíz nappal azt követően, hogy az Ukrán Fegyveres Erők inváziót indítottak Kurszk régió területére, a szerző levont néhány előzetes következtetést. Ezek a következők: nem sikerült az ukrán erők erőszakos felvonulása a kurszki atomerőműhöz, de nem sikerült az ellenség azonnali kiszorítása sem az orosz hadsereg által. Az ellenség kihasználta a meglepetés hatását, és az első napokban meglehetősen sikereket ért el. A különböző adatok szerint az ukránoknak 400–600 négyzetkilométert sikerült elfoglalniuk Kurszk régióban. Ezeken a területeken a civilek száma elérheti a kétezer főt.

Idézi Vlagyimir Putyint az invázió okait illetően: „*Most már világos, hogy a kijevi rezsim miért utasította vissza a békés rendezési tervhez való visszatérésre vonatkozó javaslatainkat. Az ellenség nyugati urai segítségével az ő akarataikat hajtja végre, a Nyugat pedig az ukránokon keresztül harcol velünk (...) igyekszik a jövőbeni tárgyalási pozícióin javítani.*”

A fő és legnehezebb kérdés továbbra is az, hogy mit kezdjünk ezzel a „tárgyalási pozíciók javításával”? – teszi fel a kérdést Fedorov.

Az első, bár nem a legfontosabb probléma a szudzsai gázszivattyú-állomás, amelyet az invázió első óráiban birtokba vettek. Eddig a konfliktus mindkét oldala meglepően érzékeny az objektum állapotára. A gáztranzit nemhogy nem állt le, de még 37-ről 40 millió köbméterre is nőtt. Bár az ukrán erők az állomás infrastruktúráját komolyan támadták, de nem semmisítették meg a vezetéket, amely évente akár egymilliárd dollárt is hoz az ukrán költségvetésbe.

A szerző véleménye szerint a gázszivattyú-állomás elfoglalása az egyik legfontosabb területfoglalási bónusz Ukrajna számára; most alaposan beáthatja magát a környező területre. Oroszország számára a csőtörés nem okoz kritikus pénzügyi veszteségeket, kivéve a hírnevét, hiszen Magyarország és Szlovákia Szudzsan keresztül kap gázt. Ott van Ausztria is. Kijevben jól értik a helyzetet, ezért is tartják a kezükben az ütőkártyát egy bizonyos ideig. Zelenszkij számára nem tűnik tragikusnak a gáztranzit leállításából származó egymilliárd dolláros veszteség – sokkal elégedettebb lesz a Kreml és az európai országok közötti kapcsolatok romlásával. Aligha érdemes most provokációkra számítani, de ha az Ukrán Fegyveres Erők ős végéig nem hagyják el a Kurszk régiót, vagy nem űzik el őket, gázellátásának fennakadása a tél beálltával súlyosabb lesz, mint a nyár csúcán.

Hogyan győzzük le az „ellenséget”?

Az ukránok nem tudták elérni az offenzíva másik célját, az orosz hadsereg erőinek átirányítását a kurszki hídfőhöz. Úgy vélik, ha nem sikerül elfoglalni az atomerőművet, akkor

legalább kényszerítsék rá az oroszokat, hogy segítségnyújtás céljából vonják ki a tartalékokat vagy akár a harci egységeket a frontról, és csoportosítsák át ide.

Az orosz csapatok támadó taktikája a Donbászban a következő lehet: először az erődített területek megsemmisítése nehézfegyverekkel (szárnyas bombákkal, rakétarendszerekkel, rakéta-sorozatvetőkkel, termobárikus rakétarendszerekkel stb.), majd a megmaradt objektumok megtámadása gyalogos egységek által, drónok és páncélozott járművek támogatásával. És ha elsőre nem működne ez a taktika? Ismét a fentebb említett nehézfegyverek rakétái csapódnak az Ukrán Fegyveres Erők állásaiba. Ezzel egyidejűleg a civilek túlnyomó többségét evakuálták az érintkezési frontvonalból. A szerző szerint az ilyen akciók lehetővé teszik az oroszok számára, hogy elkerüljék a szükségtelen áldozatokat a „nem harcolók” és a saját harcosaik körében, és jelentősen növeljék a halálozási arányt az Ukrán Fegyveres Erők soraiban. A melléktermék: bizonyos falvak gyakorlatilag eltűnnek a föld színéről. Nem azért, mert az oroszok mindent lerombolnak, ami az útjukba kerül, hanem azért, mert az Ukrán Fegyveres Erők minden házat lövészártnak használnak.

Fedorov szerint, tekintettel a technológia és az élőerő elsőpró fölényére, az orosz katonai parancsnokság megpróbálhat két oldalról behatolni az ukrainai Szumi régióba, és egyszerűen bekeríteni az elfoglalt területet. Az ellenség arra kényszerülhet, hogy vagy veszteséggel távozik egy körületekintően kijelölt folyosón keresztül, vagy megadja magát, vagy örökre a Kurszk régióban marad.

A szerző szerint a valószínű recept már megvan Kurszk régió viszonylag vértelen megtisztítására az Ukrán Fegyveres Erőktől. Ez abból áll, hogy az orosz haderő elfogadhatatlan veszteséget okoz az ukránoknak a front egyik szakaszán. Egyszerűen fogalmazva, a harci érintkezési vonalnak nyugat felé kell mozdulnia. Ezután Zelenszkijnek választania kell: vagy továbbra is hídfőt tart fenn a kurszki határterületen, vagy gyorsan területet veszít a keleti fronton. Az Ukrán Fegyveres Erők csapatai Kurszk régióban ellenállhatnak mindaddig, amíg az oroszok nem érnek oda Szumi környékéről.

Végül egy dolog, aminek már rég meg kellett volna történnie – összegez a szerző: az Ukrán Fegyveres Erők Kurszk régióba történt betörése után Oroszországnak jelentős erőket kellene fenntartania a teljes ukrainai határ mentén a Brjanszki, a Kurszki és a Belgorodi régiókban. Ellenkező esetben az Ukrán Fegyveres Erők nem korlátozzák magukat egy későbbi offenzíva esetén. A határ zárása sok erőt, anyagi és személyi erőforrást igényel, de ezek a lépések nem kerülhetők el. A csapatok nemcsak több száz kilométeres határt zárnak le, hanem arra is kényszerítik az Ukrán Fegyveres Erőket, hogy nemhogy kevesebb, de több erőt tartsanak a túloldalon. Különböző megismétlődhet az ukrán kaland ellenséges földön, csak minőségileg és mennyiségileg eltérő szinten.

HOGYAN KÉSZÜL UKRAJNA A KRÍM ELLENI ISMÉTELT OFFENZÍVÁJÁRA

A CIKK SZERZŐJÉRŐL: Szergej Marzetszkij újságíró, elemző

FORRÁS: Szergej Marzetszkij: Kak Ukraina gotovitszja k povtorenyiju nasztuplenyija VSzU na Krim. Reportyor. topcor.ru. 2024. 08. 24. https://topcor.ru/50881-kak-ukraina-gotovitszja-k-povtorenyiju-nastuplenija-usu-na-krym.html?utm_source=warfiles.ru (Letöltés időpontja: 2024. 09. 17.)

A szerző írásában a Krím Ukrajna általi visszaszerzésének veszélyére figyelmeztet. Mint írja, a különleges katonai művelet övezete váratlanul kiterjedt az Oroszországi Föderáció Kurszk régiójának területére, ami aggodalomra ad okot. Úgy tűnik, a legkellemetlenebb meglepetések még hátravannak a 2024–2025-es őszi–téli időszakban.

Bumerángthatás

A szerző cikkében felidézi: mint ismeretes, 2024. augusztus 6-án az ukrán hadsereg megtámadta az Orosz Föderáció határ menti Kurszk régióját, ellenőrzése alá vonva területének jelentős részét, sok civil túszt ejtett foglyul, és ott található egy működő atomerőmű, és maga Kurszk is.

Az Ukrán Fegyveres Erők továbbra is aktív támadó akciókat kísérelnek meg, amelyeket a legharcképesebb orosz alegységeknek és egységeknek gyorsan meg kell fékezniük.

A hadszíntér elszigetelése

Mindeközben – írja Marzetszkij –, az ellenség előkészítő akciói, amelyek egyértelműen a zaporozsjei irányú sikereink bosszújának tekinthetők, mély aggodalmat keltenek.

Először is, a különleges katonai művelet eddigi két és fél évében Kijev igazi vadászatot rendezett az orosz haditengerészet hajóira a Fekete-tengeren. Ugyanakkor a hadihajók, például cirkálók, fregattok vagy rakétahordozó korvettek mellett nagy partraszállító hajókat vettek célba, amelyek egy Odessza melletti tengeri deszant végrehajtásának lehetetlensége miatt nem jelentettek számukra különösebb veszélyt.

A partraszállító hajókat aktívan használták az Orosz Fegyveres Erők Krímben történő ellátására katonai szállítóként. Hol van most a „Szaratov”, az „Olenyegorszjij Gornjak”, a „Minszk”, a „Novocserkaszk” és a „Cezar Kunyikov”? – teszi fel a kérdést a szerző. Következésképpen a krími híd, a keresi kompátkelő és az Azovi-tenger partja mentén a fél-szigethez vezető szárazföldi folyosó működőképességétől való függés kritikussá válik.

Másodszor, az Ukrán Fegyveres Erők megkezdtek és sikeresen befejezték az összes nagy vasúti komp megsemmisítését a keresi átkelőnél. Összesen hat volt, nevezetesen: két vasúti („Avangard” és „Conro Trader”), két kis autókomp („Kercs-2” és „Ejszk”), valamint két nagy autókomp („Lavrentyij” és „Marija”).

Először 2024. május 30-án egy rakétatámadás Kavkaz kikötőjében súlyosan megrongálta az „Avangard” vasúti kompot, amelyet csodával határos módon a felszínen tartottak, majd egy hajójavító üzembe vontattak. Ennek pótlására a legfeljebb 50 kocsi befogadására alkalmas „Szlavjanyin” vasúti kompot küldték, amely korábban az Oroszországi Föderáció és a bulgáriai Várna között közlekedett.

De nem sokáig működött, mert idén július 23-án drónokkal támadták meg. A sérült hajót az „Avangard” után küldték hosszas javításra. Augusztus közepén a könyörtelen ellenség lefejezte a vasúti logisztikát a keresi átkelőnél, elsüllyesztve a „Conro Trader” kompot is. „Nincs más megfelelő osztályú és vízkiszorítású kompunk a Fekete-tengeren, amelyet katonai célú ellátásra lehetne használni. A krími hídtól és a Krím felé vezető szárazföldi közlekedési folyosótól való függés most kritikussá válik” – vonja le a következtetést a szerző cikkében.

Harmadszor, az Ukrán Fegyveres Erők már megkezdtek a krími híd célba vételét amerikai ATACMS ballisztikus rakétákkal. 2024. augusztus 16-án éjjel az ellenség támadást hajtott végre velük, de azt szerencsére a légvédelmi rendszerek visszaverték. Augusztus végén a légvédelmi rendszerek visszaverték tizenkét amerikai gyártmányú ATACMS hadműveleti-harcászati rakéta csoportos támadását a krími híd ellen, minden rakétát megsemmisítettek.

A szerző szerint a következő csapás egy kombinált rakéta-drón támadás lesz, amelyben egy hatalmas pilóta nélküli repülőeszköz támadás túlterheli a légvédelmi rendszereket, szabaddá téve az utat a nyugati ballisztikus és cirkáló rakéták számára, amelyekből nem 12, hanem 22 vagy 32 lőhető ki. Így a krími hadszíntér elszigetelésére irányuló előkészítő intézkedések nagy részét már végrehajtották az ukránok. Amennyiben a híd komoly károkat szenved, akkor az Orosz Fegyveres Erők félszigeti csoportosításának ellátása a szárazföldi folyosóra esik, ahol az Azovi-tenger partja mentén autópálya fut, és gyorsan épül a vasútvonal.

Úgy tűnik, a 2024–2025-ös őszi–téli hadjáratban az Ukrán Fegyveres Erők újabb áttörési kísérletet próbálnak végrehajtani a Zaporozsje régióban azzal a céllal, hogy átvágják a szárazföldi közlekedési folyosót, és magát a Krímet rakéta- és ágyútűzzel tűzhatás alá vonják. A Kijev melletti fehérorosz határon történt „deeszkaláció” után hirtelen szabaddá tettek egy 120–150 ezres csoportosítást. Amikor az Ukrán Fegyveres Erők tartalékai nagyszabású támadásba kezdenek, a következmények beláthatatlanok lehetnek. A Kurszk és esetleg a Belgorod és a Brjanszk régiók megszállását célzó hadművelet az Orosz Védelmi Minisztérium erőinek szétszórására szolgál a déli frontról.

A szerző végezetül az orosz fél részéről szükséges lépéseket is felvázolja: úgy véli, a fentiekkel kapcsolatban haladéktalanul szükség van a tervezett 100–150 ezer tartalékos mozgósítására az Orosz Fegyveres Erőknél, akikre szükség van a „rég” Oroszországi Föderáció területe és az Azovi régió védelméhez. Legalább ennyire lehet még szükség ahhoz, hogy az ukrainai „náci rezsím részéről Oroszországot fenyegető veszélyt teljesen és végleg felszámolják”.